Odmítne-li ministerstvo vnitra meritorně vyříditi podání strany proto, že není sepsáno v jazyce státním — československém, jest pro jazykovou stránku stížnosti podané na toto rozhodnutí k nejvyššímu správnímu soudu pro porušení jazykového práva rozhodnou jazyková kvalifikace soudního okresu sídla žalovaného ministerstva, i když věc, jíž se podání ono týkalo, vzešla v soudním okrese s kvalifikovanou menšinou jazykovou, jejíž stěžovatel jest.

Obec, která naříká stížností na nejvyšší správní soud podanou porušení práva jazykového, vystupuje tu vždy ve vlastnosti strany.

(Usnesení ze dne 29. prosince 1924 č. 5063.)

V řízení dle § 4 zák. ze dne 12. srp. 1921 č. 354 sb. z. a n. jest po stránce jazykové směrodatný soudní okres bydliště osoby, o jejíž status jde, není-li tohoto důvodu příslušnosti rozhoduje (pražský) soudní okres.

(Nález ze dne 22. ledna 1923 č. 6606.)

Při podáních, která činí státní úředníci ve výslužbě jako strany v záležitostech svého služebního poměru, posuzovati jest přípustnost použití menšinového jazyka ve smyslu § 2 jazyk zákona podle soudního okresu, v němž podatel měl v aktivní službě naposledy své úřední sídlo.

(Usnesení ze dne 22. ledna 1923 č. 10.163.)

Okresní soud »Brno okolí« není povinen přijímati německá podání stran ani ve věcech vzešlých v některé z katastrálních obcí, jež byly zákonem ze dne 16. dubna 1919 č. 213 sb. z. a n. se zemským hlavním městem Brnem sloučeny.

(Nález ze dne 22. ledna 1923 č. 11.066.)

Dle § 2 jaz. zák. jsou i cizí státní příslušníci účastni menšinového práva jazykového, jsou-li přípustného menšinového jazyka.

(Nález ze dne 14. února 1923 č. 2607.)

Není porušením § 2 jazykového zákona ze dne 29. února 1920 č. 122 sb. z. a n. jest-li že finanční prokuratura, zastupující stát v soukromoprávním sporu s příslušníkem jazyka minoritního, činí podání na soud toliko v jazyku státním.

(Nález ze dne 23. února 1923 č. 3187.)

Zemskému správnímu výboru nepřísluší ani jako řádné instanci ani jako dohledacímu orgánu nad podřízenými autonomními úřady právo rozhodovati o stížnostech podaných do porušení práv jazykových, spatřovaného v postupu okresní správní komise.

K rozhodování těchto sporů jsou dle § 7 zák. ze dne 29. února 1920 č. 122 sb. z. a n. výlučně političtí úřadové jako dohlédací státní úřady povolány.

(Nález z 10. října 1923 č. 14.945.)

Z ustanovení § 8 odst. 2. jazykového zákona nemůže strana odvozovati právní nárok, aby úřad přes to, že nejsou dány podmínky § 2 odst. 2. přijímal a vyřizoval podání v jazyku jiném než státním.

(Nález ze dne 28. prosince 1923 č. 21.570.)

Pro používání jazyka ve stížnosti na nejvyšší správní soud rozhoduje jazyková kvalifikace obyvatelstva soudního okresu, ve kterém tento spor jazykový vzešel.

(Usnesení ze dne 5. dubna 1922 č. 4574.)

Soudním okresem po rozumu § 2 zák. z 29. února 1920 č. 122 sb. z. a n. rozuměti jest obvod okresního soudu, nikoli obvod sborového soudu, před nímž se spor v I. instanci projednával a jest lhostejno, zda obvod tohoto sborového soudu tvoří také soudní okresy s kvalifikovanou národní menšinou.

(Nález ze dne 27. dubna 1922 č. 5179.)

Presidium nejvyššího soudu v Brně není poslední instancí ve věcech jazykových u nejvyššího soudu vzešlých.

(Usnesení ze dne 11. září 1922 č. 10.845.)

Právo na užití menšinového jazyka je ryze osobním oprávněním příslušníka tohoto jazyka. Advokát, činí-li jako právní zástupce neb obhájce za něho podání, jedná jenom jeho jménem a dlužno tedy o otázku přípustnosti použití jazyka menšinového posuzovati i tu dle osoby zastoupeného.

(Nález ze dne 29. března 1921 č. 13.297.)

Dle § 2 jazykového zákona jsou i cizí státní příslušníci účastni menšinového práva jazykového, jsou-li příslušníky přípustného menšinového jazyka. Retorse proti příslušníkům cizího státu může se použíti jen na základě všeobecné normy pro všechny úřady a soudy státu závazné.

(Nález ze dne 5. října 1921 č. 12.285.)

Advokát zastupující cizince při ústním jednání před nejvyšším správním soudem, podléhá po stránce jazykové stejným obmezením jako strana sama.

(Usnesení ze dne 11. února 1920 č. 1042.)

Právo na ochranu menšinovou v ohledu jazykovém mají i osoby právnické, tedy též okresní školní rada, pokud vystupuje jako strana k obhájení svých práv.

(Usnesení ze dne 26. června 1919 č. 2334.) r. k.

Zásadní rozhodnutí nejvyššího správního soudu ve věcech poplatků převodních (hlavně nemovitostních).

Koupí-li obec »k účelům obytným v akci za účelem řešení bytové nouze« dům, který dosud nesloužil k obývání, přísluší jí při tom osobní osvobození od poplatků ve smyslu pol. 44/75 lit. b) popl. zákona.

(Nález ze dne 14. března 1927 č. 11.790.)

Pro otázku osobního osvobození obce od převodního poplatku z koupě domu podle saz. pol. 44/75 lit. b. p. z. jest rozhodným onen **určitý úkol,** jehož plnění obec v době uzavření kupní smlouvy sledovala (nouzové ubytování); změna v určení koupeného domu později nastalá (pro účely vodárny) jest pro otázku tu bez významu.

(Nález ze dne 14. března 1927 č. 12.307/26.)

Bylo-li konečné rozhodnutí o převodním poplatku, vydané na rekurs prodávajícího, ale adresované také kupujícímu, jemuž se tím uložila nově poplatková povinnost, doručeno prodávajícímu, tím však předáno kupujícímu a jim převzato, nastalo tím doručení náhradní a jest kupující oprávněn, stěžovati si k nejvyššímu správnímu soudu.

(Nález ze dne 14. března 1927 č. 11.790.)

Osvobození od převodních poplatků z převodu novostaveb ve smyslu § 38, odst. 2. zák. č. 100/1921 sb. z. a n. nevyžaduje, aby pro dotyčnou novostavbu byla povolena finanční podpora státu podle tohoto zákona.

(Nález ze dne 14. března 1927 č. 11.790.)

Prodej obecních stavebních pozemků stavebnímu družstvu ke stavbě činžovních domů není osvobozen od převodního poplatku ve smyslu saz. pol. 20/102 lit. f), popl. zákona.

(Nález ze dne 14. března 1927 č. 9198.)

Nemá-li úřad po ruce ani inventury (bilance) všemi společníky podepsané (čl. 91. obch. z.) nebo aspoň všemi společníky za správnou uznané, ani jiného závazného prohlášení společenské firmy o nabytí (přínosu) nemovitého jmění, patřícího společníkům, nelze předepsati z hodnoty těchto nemovitostí poplatek inmobilární dle pozn. 4. k saz. pol. 91/55, neprokázal-li úřad, že nemovitosti ty byly do společnosti vneseny.

(Nález ze dne 14. března 1927 č. 8695.)

Vymíní-li si jeden z prodávajících spoluvlastníků v kupní smlouvě o nemovitost od kupujícího zvláštní příspěvek k úhradě útrat, které prý mu včasným vyklizením prodaného objektu vzniknou, jde o vedlejší plnění podle § 50 popl. zákona o pozn. 1. k saz. pol. 95/65.

(Nález ze dne 3. března 1927 č. 4064.)

připouští, uvádí § 26 (poslední §), ale jenom při odkladu plnění. Povinný manžel může totiž žádati — pokud to slušnost vyžaduje — odklad plnění na určitý čas, po případě až do smrti, dá-li však druhé straně věcné zajištění jejího nároku a platí-li úroky. Správně důvodová zpráva odůvodňuje ustanovení to tím, že by rozdělení mohlo míti často škodlivé následky pro hospodaření a nebylo by to leckdy srovnatelno s aequitou. Povinný manžel musí se ovšem vzdáti vůči straně druhé jakéhokoliv práva podle § 12 osnovy. Ustanovení toto jest dle mého názoru nadbytečným, neboť k odkladu plnění a tím i k zajištění může dojíti až po skončení manželství po právu a tím nárok na další koakvisici zaniká ipso iure. Toto vzdání se nároků muselo by se státi ovšem ve formě notářského spisu.

Správné jest ustanovení § 15, že manželé po dobu manželského spolužití nejsou ve volném nakládání osobním majetkem omezeni, ani věřitelé ve svých právech. Osnova postrádá však naprosto ustanovení o správě jmění spolunabytého v manželství. Podle platného práva na Slovensku a Podkarpatské Rusi spravuje každá strana výlučně jak svůj majetek osobní, tedy ten, který měla v době uzavření manželství, tak i ten, který sama za manželství nabyla. Společně nabytý majetek, tedy majetek vzniklý z činnosti nebo nabývacím činem obou manželů, spravuje manžel, který nakládá jeho důchodem. Mám za to, že by bylo na místě, aby osnova zabývala se i přesnou úpravou správy jmění, zakládá-li úpravu majetkových poměrů na zcela novém podkladě. Budou-li předpisy o koakvisici zařazeny do oddílu »svatební smlouvy«, ostatně ani jinam se zařaditi nedají, bylo by také nejvhodnější, aby rozřešila v rámci tom také tuto otázku. Tak na př. § 1238 obč. zák. znějící: »Pokud manželka neodporovala, platí právní domněnka, že svěřila mužovi, jako svému zákonnému zástupci, správu svého volného jmění« na Slovensku vůbec neplatí a platí tam ustanovení právě opačné, že manželčino jmění osobité a jmění nabyté manželkou za trvání manželství spravuje manžel jen tehdy, svěřila-li mu manželka správu tohoto jmění.

Manželé mohou kdykoliv za trvání manželství žalovati se navzájem na uznání podstaty a hodnoty osobního jmění v době uzavření manželství, nebo bylo-li jmění nabyto později, v době nabytí. Manželé mohou se však o tom dohodnouti dobrovolně a dohoda ta musí se státi, jak se v zákoně výslovně stanoví, notářským spisem, a to na náklady žadatelovy. Určovati zákonem, na čí náklady má se dohoda státi, zdá se mi skoro zbytečným, nehledě k tomu, že každá dohoda předpokládá vzájemnost a že jest i spravedlivé, aby obě strany nesly útraty.

Osnova řeší také otázku právního významu věnování mezi manžely. § 17, který odpovídá § 61, třetí osnovy uh. zák. obč., řeší otázku tu tím způsobem, že převede-li jeden z manželů za manželského spolužití na druhého manžela věc s s výhradou, že bude započtena do jeho podílu na spolunabytém jmění, může si přičísti její hodnotu, kterou měla v době převodu k hodnotě svého osobního majetku. Osnova omezuje však bezplatné převody mezi manžely, neboť o každém bezplatném převodu mezi manžely, pokud nejde o příležitostný dar, má se míti za to, že stal se se závazkem, aby byl započítán do podílu na spolunabytém jmění. Osnova připouští také, že jeden z manželů může manželskou smlouvou, tedy notářským spisem, za trvání manželství uznati podíl druhého manžela na spolunabytém jmění určitou částkou, nebo na určitou věc. V době splatnosti může druhý manžel žádati vydání takto uznaného podílu, nehledě k tomu, kolik činí celý jeho podíl. Praktický význam tohoto ustanovení nebude asi velký, neboť zmenší-li se koakvisiční majetek, nemůže, jak z osnovy patrno, žádati tolik, kolik bylo smluveno, slova »nehledíc k tomu, kolik činí jeho celý podíl« a nevím, jaký by měl jeden z manželů zájem na tom, aby svůj podíl předem omezoval.

Poněvadž žádný z manželů nemá nároku na zajištění svého práva, učinila osnova v § 20 a 21 aspoň částečné opatření na zabezpečení pohledávky na spolunabytém majetku. Jestliže totiž jeden z manželů s úmyslem mařiti právo, náležející druhému manželi zmenší majetek měrou větší, nežli činí jeho osobní majetek, může druhý manžel žádati, aby mu polovice této újmy byla nahrazena z majetku, který onen manžel má, nebo později nabude. Osnova neurčuje lhůtu, do které může manžel proti druhému manželi nárok svůj uplatňovati a bylo by tudíž míti za to, že tak může učiniti kdykoliv. Rozsah tohoto nároku jest však omezen podle § 20, odst. 2. v případě, že splatnost nastala smrtí, tím, že nesmí býti zkrácen povinný díl osob, které po zemřelém manželi zůstaly. Tedy podle osnovy na př. při prohlášení za mrtva nárok manžela povinným dílem zůstavitelových dědiců by již omezen nebyl. Osnova uherského zákona v § 69 pamatuje na oba tyto případy.

§ 21 osnovy zabývá se případem, že by jeden z manželů s úmyslem a měrou podle § 20, tedy s úmyslem mařiti právo, náležející druhému manželi, zmenšil majetek bezplatným poskytováním mezi živými; tu může druhý manžel, nelze-li jej uspokojiti z majetku vinného manžela, který tu je v době splatnosti, žádati na obdarovaném polovinu daru podle předpisů o vyrovnání bezdůvodného obohacení. Obdarovaný může se této povinnosti zbaviti tím, že zaplatí polovinu peněžité částky, potřebné k úhradě újmy nebo polovinu hodnoty daru. Ustanovení toto jest tedy obdobné, jako při nároku na povinný díl, neurčuje se však lhůta pro obdarovaného k vrácení daru. Napadá tu otázka, zda může poškozený manžel ohledně zbytku, který by mu z koakvisice náležel, hojiti se na vinném manželi i později, až tento nějakého jmění nabyde. Z celého znění tohoto § mu toto právo asi nenáleží, hledě ke slovům: »nelze-li jej uspokojiti z majetku vinného manžela, který je tu v době splatnosti«. A zdálo by se skoro spravedlivým, aby osnova přílišnou štědrost jednoho manžela, prováděnou na úkor druhého manžela, podobným ustanovením jako v § 20 omezila i pro případ, že obdarovaný nemůže ať z jakéhokoliv důvodu své povinnosti ohledně vrácení daru dostáti.

Odst. 2. § 21 řeší případ kolise nároku manžela a osoby, oprávněné k povinnému dílu vůči obdarovanému. Jako v každém, chrání i v tomto případě nepominutelného dědice, jemuž v prvé řadě obdarovaný ručí.

V § 22 až 25 pojednává osnova o nároku koakvisičním po splatnosti. Jak z odst. 1. § 22 patrno, podíl na spolunabytém jmění náleží oprávněnému v penězích, tedy je plnitelný jako povinný díl. Osnova připouští však také vyrovnání in natura, neboť podle

odst. 2. téhož § může povinný manžel plniti také věcmi, které nejsou jeho osobním majetkem, tedy patrně věcmi, jak z celého znění § 22 je patrno, spolunabytými. Poněvadž osnova nemá omezení tohoto plnění in natura — takže může povinný manžel plniti věcmi v celém rozsahu, je ustanovení odst. 1. § 22 odstavcem 2. vlastně zrušeno. Osnova pravděpodobně na něco zapomněla a sice na omezení práva povinného manžela plniti in natura. Nepřevzala totiž ustanovení § 64 osnovy uherské, že jen do polovice výšky hodnoty majetkových předmětů může povinný manžel díl vyplatiti in natura, zbytek že musí vyplatiti v penězích. (Důvodová zpráva neuvádí, proč toto omezení podle práva uherského nepřevzala.) Mám za to, že takové omezení práva povinného manzela je nejen zcela na místě, nýbrž je i nutným, poněvadž jinak jest ustanovení, že nárok je plnitelný v penězích vlastně illusorní. Nepoužije-li povinný manžel svého práva, nebo použije-li ho jen z části, může je uplatniti pro sebe oprávněný manžel, který má i právo volby předmětů. Výhodu poskytuje oprávněnému manželi odst. 2. § 23, podle něhož může v případě, že povinný manžel nepoužije svého práva, žádati věc hodnoty vyšší, nežli je jeho pohledávka podle § 12, tedy polovice koakvisice. Tento rozdíl hodnot nesmí býti však značný a musí býti povinnému manželovi při převodu věcí zaplacen.

Správné jest ustanovení § 24, že nelze shora uvedených práv uplatňovati vůči žijícímu manželi na věci, která slouží jeho osobní potřebě, nebo je nutná k provozu jeho živnosti nebo povolání ani na příslušenství věcí, které jsou jeho osobním majetkem, ani na jeho obchodní nebo jiný závod, na jeho nájem nebo pacht, nebo věci k těmto náležející.

Poněvadž se ve většině případech dělení děje k větší nebo menší spokojenosti stran a pak jaksi k omezení oprávnění povinného manžela v § 22 a oprávnění druhého manžela v § 23 mu poskytnutého, má předposlední § (25) osnovy ustanovení, že kdyby použití uvedených §§ vzhledem na poměry manželů nebo na zvláštní případy odporovalo slušnosti, určí soud odchylně od těchto ustanovení podle zásad slušnosti, pokud se má plniti penězi a pokud věcmi, ustanově, které věci nebo v jakých částkách mají býti převedeny.

Bude snad zajímavo, zmíniti se i o právní povaze tohoto koakvisičního nároku, zda je nárokem obligačním, či věcným. Osnova postavila se na stanovisko, že je nárokem obligačním, což patrno z marginární rubriky § 12 a násl., kde se mluví o »pohledávce na jmění spolunabytém«. Tím se osnova liší od zásady práva uherského, které považuje nárok manžela za nárok věcný, neboť zákony uherské, jak Fajnor*) uvádí, zřetelně mluví o »vlastnictví« na majetku spolunabytém. Bude tedy podle osnovy nárok koakviziční stejné povahy, jako nárok na povinný díl.

Poněvadž toto rozdělení majetku, pokud se nebude projednávat sporně na základě žaloby, nebo pozůstalostně, musí se díti ve formě notářského spisu, tedy za účasti notáře, bude pro nás důležitou realisace koakvisičního nároku, která nesporně také bude nejtěžší částí celé nauky. Nejnázornější jest vzít celou majetkovou podstatu obou manželů jako likvidační massu se všemi aktivy a pasivy; z této massy vyloučí se osobní jmění, aktiva i pasiva mužova i ženina, při čemž to, o čemž se neprokáže, že jest osobním jměním mužovým a ženiným, pokládá se za koakvisici. Jako osobní majetek nutno vyloučiti také věno, obvěnění a vzájemné obvěnění.

Jak patrno, zavádí osnova novum ohledně praesumpce o jmění nabytém za manželství v § 5, který je vzhledem k našemu právu nejasně stylisován. Praví totiž: »O tom, co je v majetku manželově v době splatnosti, nebo v něm za manželství bylo, platí domněnka, že to nepatří k osobnímu majetku.« Zdá se, že bylo použito doslovného znění osnovy uherského zákona § 51 a že se jedná patrně o držbu. Zkrátka skutečnost, že věc pochází z doby koakvisice, činí ji koakvisicí, nedokáže-li se opak. Tu ovšem bude nutno uvésti v soulad s osnovou i druhou větu § 1237, podle něhož v pochybnosti platí domněnka, že nabytí se stalo mužem.

Podle osnovy je nárok koakviziční nárokem ex lege, vzniká tedy mezi manžely condominium ex lege, ovšem zvláštního druhu, neboť nelze kdykoliv žádati za jeho zrušení a rozdělení. Poněvadž spolunabyté jmění možno děliti nejen v případě smrti, ale i za života obou manželů, skončilo-li manželství po právu, je koakviziční právo titulem inter vivos a nikoliv titulem dědickým. Tato okolnost má za následek, že při projednávání pozůstalosti nabývá pozůstalá strana polovici ze spolunabytého jmění z důvodu koakvisice a nikoliv z titulu dědictví, tedy neplatí z ní na př. daň dědickou.

To bylo by asi obsahem návrhu předpisů a spolunabytém jmění. Jak již bylo uvedeno, zavádí se instituce tato do unifikovaného občanského zákona na návrh a žádost Slovenské komise, poněvadž předpisy tyto jsou na Slovensku a Podkarpatské Rusi platným právem. To však není jediným důvodem. Každý ví ze zkušenosti, jak často nedostatečně upravené manželské majetkové poměry mezi manžely jsou důvodem ke sporům. Budou-li upraveny zákonem, bude to daleko lépe, než ponechati řešení stranám. Dalším důvodem podle důvodové zprávy, proč nová instituce má býti do našeho práva zavedena, jest i to, že se osnova přimkne k světové unifikaci, k právu platnému ve Francii, Německu a Švýcarích. Jest však zajímavo, že osnova akceptuje téměř ve všech bodech, až na zmíněnou zásadu přírůstku hodnoty, předpisy práva uherského a nepřihlíží k právu platnému v jiných zemích. Snad by bylo přece dobře, chce-li se již osnova k světové unifikaci přimknout, zjistiti, zda nedala by se některá ustanovení cizích práv s prospěchem použíti.

I kdyby však osnova zůstala v dnešním znění, bude právo manželské postaveno tím na zcela nový základ a myslím, že daleko spravedlivější. Pracují-li manželé společně za manželství, jest jen spravedlivo, aby o výsledek práce se společně dělili. Vezmeme na př. rodinu obchodnickou, kde žena pracuje v obchodě stejně jako muž; a stejně pracuje ostatně i každá žena v domácnosti, jenže nehonorovaně. Neučinili-li manželé smlouvu o společenství statků, může se státi, že menželka za všechnu životní práci nakonec nedostane ani zákonného podílu, udělá-li manžel poslední vůli. O případech rozluky nebo rozvodu manželství ani nemlu-

*) Dr. V. Fajnor: »Manželské právo majetkové na Slovensku«, Právny Obzor roč. III., č. 1.—2.

vím. Není zde vůbec donucovacího prostředku, aby manželka měla podílu na výsledku společné práce, neboť z pouhé skutečnosti manželského poměru a společného provozování živnosti nelze ještě souditi, jak rozhodl náš N. S. — že vyzískané jmění bylo společným majetkem manželů. (Rozhodnutí N. S. z 1. X. 1924 Rv I. 1132/24.) Bude tím aspoň částečně napravena nespravedlivost, že nemá nároku na povinný díl.

Je evidentní i při zběžném pročtení zákona, že nová ustanovení budou značnou měrou tangovati stav notářský, který bude v prvé řadě účasten na jich provádění a vzhledem k tomu, že nebude u nás žádné praxe v provádění zákona, jest nutno, aby byl co nejjasnější a nejpropracovanější, aby při provádění nepůsobil zbytečných obtíží, jako je tomu pravidelně při našich nových zákonech. A myslím, že je přímo povinností stavu notářského, aby osnově zákona věnoval náležitou pozornost a případné poznatky na příslušných místech uplatnil.

Z praxe

Zemřela spoluvlastnice usedlosti. Pozůstalost její byla projednána notářem sice již za několik málo týdnů po smrti zůstavitelčině, avšak zato u výměry poplatků ležely spisy již čtvrtý rok. Vdovec, který zatím dávno už se zase podruhé oženil, potřeboval úvěr, poskytnutelný pouze na usedlost celou. Poněvadž se mu však nevidělo podstupovati obvyklý ceremoniel pozůstalostního schvalování dluhopisu, jehož výsledek v tomto případě byl by býval dosti nejistý vzhledem k výši dětských podílů, které měly býti vtěleny dle nevydané doposud odevzdací listiny, sebral jednoduše svoji druou manželku, kteráž pak u soudní legalisace dluhopisu podepsala se — ač byla křetěna docela jinak — křestním jménem nebožčiným, jehož se pak (patrně návodem pokoutního pisatele dluhopisu) přidržela i při podpisu doručení usnesení o intabulaci, — a peníze byly opatřeny snadno a rychle. — V tomto skutečně se přihodivším případě nestalo se sice »nic více«, než že až jednou přece konečně bude vydána odevzdací listina, ocitnou se dědické podíly podle ní vtělované poněkud dále, nežli jak v době projednání pozůstalosti bylo kalkulováno. Ovšem mohly by se jindy přihoditi nehody spletité, nesnadno a zvláště jen velmi nákladně napravovatelné, ježto knihovnímu referentu nebude nikdy možno i úředními pomůckami opatřiti si naprosto spolehlivě jistotu o tom, zda vlastníci nemovitostí vskutku žili v okamžiku podpisu listin vkladných, o něž běží v knihovních žádostech, když mnohdy jsou to listiny v cizích okresích legalisované, a pozůstalosti u jiných soudů projednávané, a i vzhledem k tomu, že osvědčování totožnosti svědky při legalisaci má jak patrno také svoje úskalí. Bylo by proto snad možno uvažovati o tom, zda byla by všeobecně účelnou a proveditelnou obligatorní knihovní poznámka úmrtí a projednávání pozůstalosti při vkladu práva vlastnického právě zemřelého zůstavitele, zapisovaná ex officio vždy již v prvé fasi řízení pozůstalostního, jakmile by se totiž na jisto postavilo, které nemovitosti zůstavitel vlastní. asi podle obdoby poznámky příklepu uděleného ve dražbě dobrovolné, jejíž provedení také jinak z knih pozemkových zřejmo není. a to s působností až do intabulace odevzdací listiny, dle níž rovněž z moci úřední by byla vymazána, a zejména, zdali opatření takové bylo by v zájmu i v duchu ochrany důvěry v pozemkovou knihu.

Dr. M.

Či môže byť verejný notár členom Národného shromáždenia?

Podľa §-u 3. zák. čl. XXXV. 1874, platného na Slovensku a v Podkarpatskej Rusi: »Verejný notár súčasne nemôže byť krajinským poslancom«, kdežto notár z Moravy, Sliezka alebo Čiech môže byť poslancom alebo senátorom pri držaní substitúta.

Tento rozpor bolo treba riešiť ministerstvu spravedlnosti, ktoré v konkretnom prípade menovacím dekrétom č. 40.947/26 rozhodlo takto: »Jeho členstvo v Národnom shromaždení neni prekážkou výkonu verejného notárstva, lebo príslušný predpis § 3 zák. čl. XXXV. z r. 1874 treba pokladať za zrušený čl. IX. uvodzovacieho zákona k ústavnej listine«, ktorý článok zák. č. 121/1920 stanoví toto: »V deň ustanovený v 1. odstavci článku VIII. (deň vyhlásenia) pozbývajú platnosť všetky ustanovenia, ktoré odporujú tejto ústavnej listine a republikánskej forme štátu, ďalej všetky predošlé ústavné zákony, i keď by jednotlivé ich ustanovenia neboly v priamom rozpore s ústavnými zákonmi Československej republiky«.

Toto správné stanovisko je možno podoprieť ešte takto:

1. § 5 zák. č. 123/1920 a § 4 zák. č. 124/1920 znie o voliteľnosti a tam nie je vyslovené, že verejný notár nemôže byť zvolený za člena Národného shromaždenia.

2. Podľa §-u 20 ústavnej listiny (zák. č. 121/1920): »Členovia Národného shromaždenia nemôžo byť županmi a okresnými náčelníkmi«, z čoho plyne a contrario, že verejný notár môže byť členom Národného shromaždenia.

3. Zákon č. 144/1924 o neslučiteľnosti nikde nespomína verejné notárstvo ako prípad neslučiteľný s členstvom Národného shromaždenia.

4. Zákon č. 121/1920 v článku prvom znie: »Zákony odporujúce ústavnej listine, ích súčiastkám a zákonom ju meniacím a doplňujúcim sú neplatné.«

5. § 106 zák. č. 121/1920 zabezpečuje všetkým obyvateľom republiky Československej úplnú rovnoprávnosť ako štátnym občanom.

Kandidáti veřejného notářství na Slovensku a Podkarpatské Rusi.

Postavení kandidátů veř. notářství na Slovensku a Podkarpatské Rusi jest docela jiné, než v zemích historických. Dle platných zde zákonů, jsou místa veř. notářů obsazována podle uznání ministra spravedlnosti, který při tom není vázán na návrh notářské komory a nemusí počítati s kandidáty veř. notářství.

Již za Uherska byla veř. notářská místa propůjčována jako synekury různým protekčním a politickým oportunistům. Za Československé republiky není to také mnohem lepší. Veřejnými notáři bývají skoro výhradně jmenovány osoby, nemající s notářskou praksi nic společného. Od převratu, pokud jest mi známo, byl jmenován veř. notářem pouze jeden notářský kandidát. Ostatní jsou všichni bývali správní úředníci anebo advokáti.

Jakým způsobem konají se tato jmenování, nechť poslouží následující příklad: — Jeden bývalý župan nese velice trpce, že při zřizování nových žup nebyl on postaven v čelo župy. Aby mu osladili život, bylo mu slíbeno, že obdrží notariát, jakmile složí advokátní zkoušku. Zkoušku skutečně složil, a teď bude prý zvlášť pro něj zřízen druhý notariát v jednom z hlavních měst. Chystá se docela zvláštní politická delegace do Prahy, aby jmenování tomu mohl býti dán ráz přání lidu.

Případ ten znám z vypravování samotného župana, — a uvádím ho ne z jakékoliv osobní záště, nýbrž proto, že on typicky znázorňuje ty směrnice, kterými se řídí v nynější době ministerstvo při jmenování veř. notářů na Slovensku a Podkarpatské Rusi. Z toho příkladu přesvědčí se nejlépe každý, jak beznadějné jest postavení zdejších kandidátů veř. notářství.

Dokud nebyla vydána advokátní novela, započítávala se aspoň notářská praxe do praxe advokátní, tak že kandidát veř. notářství mohl si konečně po marném očekávání otevříti advokátní kancelář. Teď jsou zdejší notářští kandidáti připraveni i o tuto možnost. Nemohou se státi ani notáři ani advokáty, a celá doba, ztrávená v notářské praxi, jest marně ztracena.

Jest tedy pochopitelné, proč kandidáti veř. notářství na Slovensku a Podkarp. Rusi s takou netrpělivostí očekávají nový notářský řád. Členové komise, pracující na návrhu notářského řádu, měli by vzíti zřetel na tento anormální stav věci v zemích bývalého uherského práva a nezatahovati příliš vydání tohoto zákona.

Dr. K.

*) Vyňatok z článku verejného notára dr. Michala Slávika v Trenčíne, uverejneného v sošite prvom »Právneho obzora« z roku 1927.